קח: השוחט והמעלה פרק שלשה עשר זבחים

שוגג אנום ומוטעה. קלת קשה אנום ל"ל קרא פשיטא דאונס דחמנא פטריה ושמא האי אנום פרט לאומר מותר ומימה ל"ל קרא למיפטריה מכרת כשהוא שוגג פשיטא כר קרבן הוא י"ל ס"ד אמינא מי לא מייתי קרבן ליהוי בכרת דהא נאחר הנאת קרבן דוקא כתיב ונפלא לו:

ט) **והמעלה** להדיוט פטור. פי' בקונטרס פטור משום העלאת חוץ ותייב משום עובד עבודת כוכבים ואם הוד בעבודת כוכבים וצגג בהעלאת חוץ אינו מביא על שגגתו חטאת ותימה אמאי יתחייב מעלה לחבירו משום מעלה בחוץ כיון דמודד בעבודת כוכבים לאו שב מדידעתו הוא דמותר לעבודת כוכבים מומר לכל התורה כולה ובמנם דחק עצמו בקונטרס דמעלה לחבירו אין שייך לחייבו משום עבודת כוכבים כיון דאין מתכוין לשם עבודת כוכבים ש): **להוציא** שעיר המשתלח. היינו לאחר הגרלה דקודם הגרלה מיתייב אתרוייהו כדמוכח פרק שני שעירי (יומא דף סב.):

דברה תורה בלשון בני אדם. בפרק אלו מלאכות (ב"מ דף לא.): פירשתי: **אבל** בהמה כתיב. לפיכך העלה כמה אחרים זה אחר זה אינו חייב אלא אחת אחת מקמא מיתייב דאיתיה ב) לכולה בהמה ואלאחריני פטור דכבר חסרה דמה שהעלה הרי הוא כגאנב ומ"מ אכל אחר ואחר א) אכל אחר אחד שהעלה לאחאין לכ"ע לא מיתייב אלא אחת ומיתייב אזית קמא ורבי יוחנן אמר מחלוקת באחר אחד דמר סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ אכל בד' וה' אחרים מייב על כל אחר) לכ"ע וא"ת מאי טעמא לא מיתייב אחרת שני נהי דלא מהדרינן פוקעין מ"מ אם מתחך אחר אחד לכמה זיתים חייב להעלות את כולן א"כ הקטרה הוא ואמאי לא מיתייב עלה בחוץ וי"ל דהא מיתייב גב) להקטיר הכל לאו משום דמיהוי חשובה הקטרה בחלי אחר אלא משום דכולה חדא הקטרה היא וכיון שהתחיל בה גומר אכל אי מהדרי' פוקעין שחסרה ונקטרה ב) שאר מזה יש ללמוד דחשיבא הקטרה בחלי אחר וכ"ק שיטה זו ובקונטרס פי' בע"א: **לא** נחלקו **אלא** במוקטרי חוץ שחסרו והעלן בחוץ מר סבר חייב. פי' בקונטרס וכי כתיב אותו למעוטי פחות מכזית אחת שאין הקטרה שלימה וכדדרים לקמן וא"ת ומאי טעמא בעי קרא למעוטי פחות מכזית היכן מצינו שחייבה בחלי שיעור ומאי זית חלי שיעור הוא דלא מצינו הקטרה להתחייב בפחות מכזית לא לענין מחשבה ושום דבר אלא דוקא בכי שאור ודבש דחייב בפחות מכזית למאן דאית ליה מכח קראי דש לומר דשמא כיון דמהדרי' פוקעין פחות מכזית הוה אמינא דמחייב בחוץ אי לאו דכתיב אותו: **כמאן** מהדרינן דוקעין בו'. הא דמיחייבינן בדרש פירקין (דף קז.) לר"ע מוקטרי פנים שחסרו והקריבן בחוץ היינו דוקא כגון אימורי או מיבני עולה שחסרו דלא מפסלי בהכי אבל מנחה שחסרה וקטרת ולבונה שחסרו דמיפסלי מחמת חסרון פטור כדתנן לקמן (דף קט:) וכולן שחסרו כל שהוא והקריבן בחוץ פטור וגבי עולה קמני המעלה (עולת כזית) ב) חייב ומצטרפין לכזית להעלותן בחוץ וליחייב עליהן משום פיגול נותר וטמא (ואימורים ומן האימורין בחוץ חייב) ומשמע בגמרא דבנימותרו מיירי דקתני בברייתא עולה ואימורין אין שלמים ואימוריהן

ט) למעוטי שוגג אנום ומוטעה אי הכי הכא נמי מיבעי למעוטי אנום שוגג ומוטעה תרי ההוא כתיבי ואלא ילה' למה לי אלהוציא שעיר המשתלח: חומר בהעלאה כו': ת"ת ר' איש א) איש מה ת"ל לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין שיכול והלא דין הוא ומה השוחט להדיוט שחייב שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורין המעלה להדיוט שפטור אינו דין ששנים שאחזו ב) פטורין ת"ל איש איש דברי ר"ש רבי יוסי אומר ההוא אחד ולא שנים א"כ מה ת"ל איש איש דברה תורה כלשון בני אדם ור"ש האי ההוא ג) מיבעי ליה למעוטי שוגג אנום מוטעה ורבי יוסי מהוא ההוא ור"ש הוא ההוא לא דריש ורבי יוסי מדהאי איש איש דברה תורה כלשון בני אדם ההוא איש איש ד) נמי דברה תורה כלשון בני אדם ואלא השוחט להדיוט מנא ליה דחייב נפקא ליה מדם יחשב לאיש ההוא דם שפך ואפילו השוחט לאיש ה): העלה וחזר והעלה כו': אמר ר"ל מחלוקת בד' וה' אברים דמר סבר כי כתיב לעשות אותו ו) על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר אכל בהמה כתיב ומר סבר אכל אבר ואבר כתיב אבל אבר אחד דברי הכל אינו חייב אלא אחת ור' יוחנן אמר מחלוקת באבר אחד דמר סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלה ז) בחוץ חייב ומר סבר ח) פטור אבל בד' וה' איברין דברי הכל חייב על כל אבר ואבר ופליגא דעולא דאמר עולא הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ שחייב לא נחלקו אלא במוקטרי בחוץ ז) שחסרו והעלו בחוץ דמר סבר פטור ומ"מ חייב איכא דאמרי אמר עולא הכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ שהוא פטור לא נחלקו אלא במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ דמ"ם פטור ומ"ם חייב ופליגי דאבוה דשמואל אלישנא קמא דעולא דאמר אבוה דשמואל כמאן מהדרינן פוקעין לגבי מזבח כמאן דלא כר' יוסי: ואינו חייב עד שיעלה כו': אמר רב הונא מאי טעמא דרבי יוסי ט) דכתיב י) ויבן נח מזבח לה' א"ר יוחנן מ"ט דר"ש דכתיב ט) ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה' ואידך נמי והכתיב ויבן מזבח לה' ההוא גובהה בעלמא ואידך נמי הא כתיב ויקח מנוח י) הוראת שעה היתה ואיבעית אימא ה"ט דר"ש כדתניא י) ר"ש אומר ט) מזבח פתח אהל מועד ואין מזבח בבמה לפיכך העלה על הסלע או על האבן חייב (ז) יצא מיבעי ליה ה"ק לפיכך בשעת איסור הבמות העלה על הסלע או על האבן חייב בעי רבי יוסי בר' חנינא קרן וכבש ויסוד וריבוע מהו שיעכבו בבמה א"ל רבי ירמיה תניא י) קרן וכבש וריבוע ויסוד מעכבין בבמה גדולה ואין מעכבין בבמה קטנה:

למעוטי שוגג אנום ומוטעה. דהכי דרים בת"כ ט) כל הזהו דגבי ונכרת כשיגנו בהוויתו ובדעתו ולא אנום ולא שוגג מאיליו או מוטעה ע"י אחרים: **תרי הזהו לחייבי.** דם יחשב לאיש הזהו בשחיטה כתיב (ויקרא יז): **אלא לה'.** דכתיב גבי שחיטה ל"ל: **להוציא שעיר המשתלח.** דמשמע הראוי ליקרב לשם חייבין עליו בחוץ ושאינו עומד לשם אין חייבין עליו בחוץ ולקמן בפ' בתרא (דף קיג:) דרים לה מגא דבריתא הכי וגלי בשחיטה והוא הדין להעלאה דהא מיגמגמ גמירי מהדדי כדתמרן (לעיל קז.) לענין פרשיות בר מהנך תרי מומרי דמתני' דמפרשי קראי בכולהו בין לחיובא בין לפטורא: **מה ס"ל אינ אינ.** גבי העלאה: **ושחטו שעורין.** כדילפינן לעיל דכתיב הזהו: **אכל בהמה כתיב.** על כל הבהמה הוא חייב ואינו חייב על אכר אחד הלכך כולה חדא העלאה היא ה): **אכל כאכר אחד.** והקריבו לאחאין לאחר שהקריב אחר האיברים דאינו עליו לבדו אמילו הקריב שלם פטר ליה ר' יוסי או מיירי שפקע מעל האש ואחז והחזירו ו): **דברי הכל** ז) **העלאה אחת היא.** דהא אותו כתיב שלם ולא אכר יא) **ור' יוחנן אמר מחלוקת כאכר אחד.** דכולי עלמא אותו אכל אכר ואכר כתיב ומאן דמחייב אכר מוקטרי פנים ב) שחסרו והעלו בחוץ חייב דהא מהדרינן פוקעין למזבח דהוו להו אכר וכי כתיב אותו אמוקטרי חוץ כתיב: **ומ"ם פטור.** דנפקא ליה מגא יבאנו כר' שמעאל (לעיל קז.): **לא נחלקו אלא במוקטרי חוץ כו' מר סבר חייב.** דכי כתיב אותו למעוטי פחות מכזית אחת שאין הקטרה שלימה וכדדרים ליה לקמן: **פוקעין.** שפוקעין ב) מעל האש: **דלא כר' יוסי** ד). דכיון דנפנים בני הקטרה ניהו ואע"ג דחסרו בחוץ נמי מיחייב ט) במוקטרי פנים שחסרו והעלו ט) בחוץ אלמא קסבר אבוה דשמואל דרבי יוסי אמאי אמוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ: **ויבן נח מזבח.** אלמא אמילו ז) אחת יחיד שהיא בחוץ אינה העלאה בלא מזבח: **על הצור.** בלא בנין מזבח לשם כך וקרי ליה העלאה: **גובהה בעלמא.** כדרך כל האדם שיהא נוח להשתמש ולא לחוכת מזבח: **מזבח פתח אהל מועד כו'.** האי קרא דרים ליה ר"ש בת"כ הכי חדק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד ולא מזבח בבמת יחיד בשעת איסור הבמות ובפרשת המעלה בחוץ כתיב: ה"ג **חייב יגא מיבעי ליה ה"ק לפיכך בשעת איסור הבמות העלה ע"ג הסלע או על גבי האבן חייב: יגא מיבעי ליה.** כיון דאמר אין מזבח בבמות בשעת איסורו יח) אם העלו על הסלע חייב: **קרן וכבש ויסוד וריבוע.** דקי"ל דמעכבי במזבח המשכן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סב.) מהו שיעכבו בבמת יחיד: **בבמה גדולה.** אף נוד וגבעון שהיו במות ליכור וכל שכן שילה ובית עולמים:

מתני'

מסורת הש"ס

ט) [קידושין מג.], ב) תו"כ אחרי פ"י ה"ב. ג) [קידושין ח.] וש"נ תו"כ קדושים פרש' י' ה"א, ספרי שלח קי"ב, ירושי שבת פי"ט ה"ב, סנהדרין פ"ב ה"ד, פ"ט ה"א, יבמות פ"ח ה"א, סוטה פ"ז ה"ה, פ"ח ה"א, נדרים פ"א ה"א. ד) [לעיל קז. לקמן קט:], ה) לקמן קיט: סנהדרין פב: יומא סט: ובמות לה. כתובות טו. סנהדרין עח: פ: ע"ז כד: הוריות ו. מנחות נ: תמורה טו: פרה פ"ז מ"ו. תוספ' דפרה פ"ז ה"ד. ירושי הוריות פ"א ה"ח, ו) תו"כ אחרי פ"ט ה"ז, ז) [לעיל סב. לקמן קכ.], ח) אחרי פ"ט ה"ב., ט) שייך למשנה בעמ' הקודם.

הגהות הב"ח

(א) גמ' על מאכן חייב חייב יגא מיבעי:

שינויי נוסחאות

א) איש מה ת"ל איש איש לרבות כו' (בתו"כ ושי"נ. וכ"ה גרס"ר.) ב) שאחזו באבר והעלוהו שפטורין (בתו"כ ושי"נ) ג) ההוא מאי עביד ליה מיבעי (בתו"כ ושי"נ) ד) איש דשחיטה נמי (שי"נ. ד"ז דפ"ס ושי"נ. וכ"ג בגר"א) ה) עי' כיסה עניים כשם מרכבת המשנה דהמקבים לא היה גר' ואפילו השוחט לאיש. ועי' יד דוד: ו) ל"ל והעלן וכן בכל הסוגיא (ב"ש. וכ"ה ברוב בתו"כ.) ז) ל"ל חוץ (בתו"כ ושי"נ.) ח) כ"כ"פ וכ"ס נוסף ואי משום ידיעה בבנתים אין ידיעה לאחר שיעור: ט) והחזירו דברי הכל כו' הדש"ל (ד"ה) י) ל"ל דברי הכל לאו העלאה היא (כ"כ"פ ובן תוקן בגר' כ"ר.) יא) כ"כ"פ וכ"ס נוסף וכבון שלא נודע לו בין שאר איברים להקטרת זה האבר דחצאין דאי נודע לו מחייב ר' שמעון שחים והס"ד. ועי' מ"ש ד"ה ומ"ס מע"כ על נוסף זה: יב) ל"ל פנים דרחינו שחוטי פנים שהיו עומדים להקטירן בפנים שחסרו והעלן בחוץ (ב"ש.) יג) שפקעו (ב"ש.) יד) יוסי דאי כר' יוסי כיון דבפנים כו' כל"ל (ש"ס.) טו) ל"ל ניחייב (ש"ס.) טז) ל"ל והעלן וכן הלן כמתני' (בתו"כ.) יז) כ"ס מוחק תיבת אפילו: יח) איסורן אם העלה כל"ל (שמו"ר.) יט) ל"ל אלא המעלה להדיוט ר"ל שמעלהו למאכרו ולבבודו. ע"כ מספר יסן (ב"ש.) כ) כדרו דאיתיה. וכל"ק מגיה דעדיין איתא: כא) ואבר כתיב. צריך שיהיה האבר כולו קיים בשמעלה ממנו אבל אבר כו' כל"ל (ב"ש.) כב) ל"ל דמחייב (ב"ש. וצ"ק.) כג) ונקטרה עם השאר כל"ל (צ"ק.) כד) המעלה בזית [מן הגעולה ומן האימורין בחוץ חייב ואימורין מצטרפין לכזית כו' כל"ל (ב"ש.) וגי' ל"ק וגבי עולה קתני עולה ואימוריה מצטרפין לכזית להעלותן כו'. ולפנינו ע"פ כה"ר וע"ש:

עין משפט נר מצוה

כו א מי' פרק יח מהלכות מעה"ק הלכה יא ופרק יט הלכה ז:
כו ב מי' שם פי"ט הלכה יא:
כח ג מי' פי"ט שם הלכה ה:

תורה אור השלם

1. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליהוה לפני משכן יהוה דם שפך וגברת לאיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז, ד
2. ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל וכל הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח: ויקרא יז, ח
3. איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה: ויקרא יז, ג
4. ויבן נח מזבח ליהוה ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלה במזבח: בראשית ח, כ
5. ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור ליהוה ומפלא לעשות ומנוח ואשתו ראים: שופטים יג, יט
6. חרק הכהן את הדם על מזבח יהוה פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח ליהוה: ויקרא יז, ו

מוסף רש"י

למעוטי שוגג אנום ומוטעה. דהכוה משמע שיהא בהויתו ובדעתו לשמו (קדושין חג.) להוציא שעיר המשתלח. שאינו מיחד לשם (לקמן קיג.) על השלם הוא חייב. אותו שלם משמע (לעיל קז.) הוראת שעה היתה. לוכן שעה היתה אי לאו שם שאר לידי היכר דנרים להתיר (כתובות פו.) ולא נתריע מינה למוזים (מנחות פ.) קרן. אבן אחת על אחת כרים אחר לכל קרן: ריפוד. הכיסוי אחת מכיסה לאמיתה (מוכה חח.): דריבוע. אם אין המזבח מרובע (לעיל סב.):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com